

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 3. januarja 1913.

Leto VIII.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:

Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtletna . . . „ 1.-
Posamezna št. . . „ 0.10

Prot' dušmaninu!

Pod to devizo se je vršil preteklo nedeljo in ponedeljek v Ljubljani III. protialkoholni kongres. Ves značaj in vtisk je bil tak, da so hoteli bojevniki proti alkoholu pokazati, da ne mislijo odnehati na započeti poti, ampak le še z večjo odločnostjo in pogumom naskakovati tega dušmanina. Kongres je pa tudi pokazal, da se borci ne borijo zastoj, ampak da so že občutne rane prizadeli temu sicer silnemu in težko dostopnemu sovragu. Kongres se mora imenovati naravnost sijajen. Pokazal je, da je protialkoholna misel prodrla že v široke mase ljudstva, pa da se njenemu vplivu ne morejo odtegovati tudi oficialni krogi. Zastopane so bile na kongresu vse oblasti po deželi in prebivalstvo vseh slojev od profesorjev, doktorjev do preprostega mladeniča in dekleta z dežele. Zelo dobro je bilo tudi naše delavstvo zastopano. Svoje pozdrave zborovalcem so prinesli prevz. gosp. knezoškof, deželni glavar, deželna vlada, deželna sodnija, ljubljanski magistrat, deželni šolski svet in bratje Hrvatje. Program shoda je bil zelo srečno sestavljen: odlični predavatelji, ki so se tudi potrudili, da so svoje naloge pošteno rešili. Predavanja so bila v resnici lepa in temeljita. Bogat material bo zbran v knjižici, ki bo poročala o III. protialkoholnem kongresu.

Zelo zanimivo je bilo predavanje, ženstvu namenjeno. Gosp. Štupica je govorila z izbranimi besedami in pesniškim vnosom v natlačeno polni dvorani zbranimu ženstvu o njega dolžnosti, vstopiti v bojne vrste proti dušmaninu alkoholu. Delavstvu posebno namenjeno je bilo zadnje predavanje v nedeljo popoldne, združeno s skiopitičnimi slikami. Priznati se mora, da tov. Puhar, ki je v imenu delavstva nastopil, ni bil zadnji in najslabši med predavatelji. On govori lahko, jasno, prijetno in odkritosrčno. Pojasnil je navzočim z lastnim zgledom na svoji osebi, kaj dela alkohol in kolika sreča za človeka, ki je bil alkoholu udan, je abstinenca. Obračal se je v prvi vrsti do delavstva in ga pozival, da naj se gane za na boj!

Socialni demokrati so se spodtikali nad sveto mašo, ki je bila na programu in se izgovarjali, da ne morejo zaradi nje priti na kongres, dasi se bahajo, da delajo za abstinenco. Uspeh kongresa pa je pokazal, da sveta maša ni bila tako odveč, marveč da je Bog očitno to delo blagoslovil. Naj bi tudi krščansko delavstvo, ki se bori za

svoje stanovske pravice v znamenju križa, odlikovalo se v tem v resnici socialnem; narodnem in kulturnem osvobodilnem delu in se ne dalo prekositi od socialnih demokratov, ki hočejo osrečiti svet brez maše in brez križa.

Krščansko delavstvo, v boj proti dušmaninu! J. E. K.

Zadružnik.

KONSUMNA DRUŠTVA NA ANGLEŠKEM.

Leta 1911 je bilo na Angleškem 1407 konsumnih društev, ki so imela 2.640.091 članov in malo manj nego 2000 milijonov kron prometa. Ta konsumna društva imajo dve veliki nakupovalni družbi, kateri na najmodernejši trgovski način skrbijo za to, da dobivajo konsumna društva blago čim najbolj po ceni. Promet pri teh dveh družbah je znašal leta 1911 800 milijonov kron. Konsumna društva in z njimi obe veliki nakupovalni družbi ustanavljajo tudi razna društva in zadruge, v katerih se fabricira blago, ki se potrebuje v konsumnih družtvih. Tako imajo n. pr. važno nalogo v tem oziru pekarijske zadruge, kjer se peče kruh predvsem za konsumna društva. Ravno tako mlinarske zadruge, kjer se v velikih mlinih melje moka članom konsumnih zadrug. Tudi velike mesarske zadruge delujejo v tem oziru. Celo na blago za obloko in za obutev, za volnate in bombaževne izdelke in za usnje imajo angleške konsumne zadruge svoje produktivne zadruge. Te produktivne zadruge imajo kapitala krog 40 milijonov kron. V njih je zaposlenih 9038 oseb. Pri imenovanih velikih nakupovalnih družbah je 26.652 oseb pri delu. Pri konsumnih družtvih jih je pa 90.347; vseh skupaj je torej 126.037 oseb, ki jim daje kruh večinoma delavska zadruga organizacija.

KONSUMNO DRUŠTVO »UNIONE COOPERATIVA« V MILANU.

Na Laškem je konsumna organizacija, zlasti na severu, zelo lepo razvita tudi med kmeti. Od tam se je misel za kmečko konsumno zadružništvo razširilo celo v južnotirolsko pokrajino, kjer ima skoro vsaka fara poleg svoje posojilnice tudi konsumno društvo. Vseh skupaj se konsumnih društev na Laškem šteje 1764, ki imajo krog 400.000 članov. Največje konsumno društvo je pa zadruga zveza (Unione Cooperativa) v Milanu, o kateri je vredno, da povemo par besedi. Članov ima 14.582 koncem leta 1911, prometa v tem letu

11 milijonov lir (1 lira je par vinarjev manj vredna nego krona). Posebno to se nam zdi vredno omeniti o ti zvezi, da se peča z najraznovrstnejšimi stvarmi v korist svojih članov. V njenih prodajalnicah se dobi pač vse, kar člani, ki so v ogromni večini delavci, potrebujejo. Poleg teh prodajalnic ima pa to konsumno društvo tudi veliko ljudsko prenočevališče, kjer po ceni dobe delavci čedno preskrbo za čez noč. Dalje ima to društvo precej dobro urejen hotel in sedaj se peča s tem, da v obližju milanškega mesta za svoje člane zida hišice z vrtovi in tudi hiše, v katerih bi delavci dobili samo stanovanje proti najemščini, pa tudi v tem slučaju tako, da je za vsako stranko določen kos vrta.

KONSUMNA DRUŠTVA IN MALA TRGOVINA.

Mali trgovci se silno hudujejo nad konsumnimi družtvami in večkrat se sliši očitanje, da hočejo delavci s konsumnimi družtvami uničiti vse trgovce. Pri tem se sklicujejo na to, kako se malemu trgovcu slabo godi. To tudi mi priznavamo; toda največja neresnica, ki se je kdo more znebiti, je ta, če kdo neugodne razmere male trgovine podtika konsumnim družtvom. Kaj pa je vzrok propada male trgovine? Tukaj je treba jasne besede. Najprej je v mali trgovini prevelika konkurenca. Mnogo takih oseb, ki nikakor niso sposobne za trgovski stan, išče v mali trgovini skromnega zaslužka. Mala trgovina nima zadostnega kapitala. Takim mali trgovci so navezani na kredit, in sicer morajo iskati kredita pri velikih trgovcih, od katerih prejemajo blago, obenem pa morajo dajati blago na upanje zato, da ne izgube kupcev. Gospodarsko je torej na vsak način zadržano trgovanje mnogo pametnejše od zasebnega. Povdarjati pa moramo, da se konsumna društva splošno le počasi razširjajo in da pravzaprav niti toliko ne morejo konsumna društva sedaj doseči, da ne bi brez potrebe vedno novi ljudje silili v mali trgovski stan in na novo ne otvarjali prav nepotrebnih prodajalnic. Da bi pa konsumna društva solidno obstoječe trgovine uničevala, za to nimamo prav nobenega vzgleda.

Dr. K.

Mi in naši sosede. Povodom letnih zaključkov ne bo odveč, ako si ogledamo nekoliko delovanje naših organizacij, oziroma zadrug, in pa onih naših sosedov. Glasom računškega zaključka socialnodemokratičnega konzuma za Ljubljano in okolico, je imela ta zadruga 10 prodajalnic, v katerih je prodala blaga kakor sledi:

V Šiški	K 149.862.48
na Savi	» 71.942.43
na Glincah	» 65.983.25
v Vodmatu	» 54.902.46
na Jesenicah	» 47.743.98
v Sodni ulici	» 33.137.14
v Trnovem	» 27.350.24
v Tržiču	» 19.122.01
na Celovski ceti	» 8.841.96
na Koroški beli	» 8.232.99

K 487.118.94

Torej okroglo 487 tisoč kron. Pri tem prometu so dosegli 83.623 kron kosmatega dobička. Iz tega sledi, da se je delalo povprečno z 20, beri: dvajsetprocentnim dobičkom. Če se pa vpošteva, da je pri večini blaga, kakor moki, sladkorju, olju, petroleju, kavi itd. komaj 5% dobička (pa ne vselej), tedaj morajo te vsote vzbujati resne pomisleke. Ako pogledamo, kam izgine ta ogromni dobiček, najdemo sledeče upravne stroške, in sicer:

Plače	K 29.487.21
Voznje	» 9.186.90
Razni stroški	» 8.591.76
Stanarina	» 5.162.65

Skupaj K 52.788.52

torej okroglo 52 tisoč kron.

Sedaj pa obrnimo pogled k našemu »Prvem ljubljanskemu konsumnemu društvu«. Iz zadnje bilance za leto 1911 posnamemo, da se je prodalo (tedaj) v dveh prodajalnah blaga za 334 tisoč kron (letos v treh okroglo 400 tisoč kron) tako, da pridejo tri socialnodemokratske prodajalne na našo eno. Kosmatega dobička se je napravilo 35 tisoč kron, kar bi odgovarjalo 10% dobičku, kar z ozirom na to, da je pri speceriji manj, pri manufakturi in galanteriji več dobička, odgovarja rednim razmeram in cenam. Vsi upravni stroški so leta 1911 znašali okroglo 10 tisoč kron, to je petkrat manj kot pri soc. dem.

Rezervni zaklad, nabran v petih letih pri nas 34 tisoč kron, pri soc. dem. 6 tisoč kron. Pri nas članov okroglo 900, pri soc. dem. 1600.

Kaj dá trgovec in kaj dá konsumno društvo?

Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo je izplačalo zadnjih pet let svojim članom sledeče vsote za dividendo:

Leta 1908	4.517 K
Leta 1909	5.755 K
Leta 1910	7.708 K
Leta 1911	12.700 K
Leta 1912	17.000 K

Skupaj 47.680 K

Toraj v petih letih je samo ena zadruga prihranila in izplačala svojim članom

J. Jørgensen:

Nаша ljubna Gospa Danska.

III.

Bilo je na malem katoliškem pokopališču, ki se je ponižno skrivalo v kotu velikega protestantskega pokopališča v Kopenhagnu. Mala mrtvašnica je bila napolnjena do zadnjega kotička, in tudi zunaj pred vrati so stali pobožni gospodje in držali v rokah klobuke.

Med temi zadnjimi je bil tudi Herman Ronge, ki ni nikdar zamudil prilike, da ne bi poslušal prelepih obredov za mrtve. Njega, ki so ga danes pokopali, niti poznal ni in tudi med navzočimi je poznal malokoga. Toda ravno takrat, ko so peli zadnjič: »Requiescat in pace«, in se je izprevod začel pomikati proti grobu, tedaj ga nekdo potegnje za rokav. Hitro se je okrenil in po dolgem ugibanju spozna obraz, ki ga že dolgo ni videl.

Vsako jutro je prihajal v latinsko šolo visok, lep mladenič, sin protestantskega pastora iz neke vasi blizu Kopenhagna. Celo v temnih zimskih dnevih je prihajal prvi, kljub temu, da je ležal kroginkrog debel sneg. V njegovih čistih, sivih očeh je počival mir, ki je razodeval nepokvarjenost in či-

stost srca. Med mladimi svobodomislci; ki so zadnja šolska leta imeli večino v razredu, je bil osamljen; vsi so vedeli, da je bil veran, a njegovo lepo obličje, fina in mirna zunanost sta mu pomagali, da mu ni bilo za prepričanje nikdar treba trpeti. Po dovršeni srednji šoli ga Herman Ronge ni več videl. Niels Wiig — tako mu je bilo ime — je študiral bogoslovje in šele danes sta se zopet srečala njiju pota.

»Večkrat sem ti že mislil pisati«, je rekel Niels Wiig in Hermann Ronge je takoj spoznal njegov hladen, krhek glas. »Tako dobro še pomnim, ko sva zadnjič govorila; to je bilo pri našem poslovnem večeru. Ko sva se vračala domov, sva se začela pričkat; bila je to lepa poletna noč; spominjam se še tako dobro, kakor bi bilo včeraj. Nad travniki se je plazila megla, na severu pa je svetil zlati žar svetlih noči. Vedel sem: ti si bil svobodomislec in ti si vedel, da sem bil kristjan, a midva prej nisva nikdar govorila o tem. Dobro se še spominjam, da si ti končno dejal: »Človek je jed; telo je slaba jed, duša je dobra jed.« Nato sva se ločila; jaz sem odšel čez polje proti domu. Toda ko sem stopal sam v oni svetli noči, ko se je tema vedno bolj umikala, da je bilo nebo jasnejše in vedno jasnejše ter končno vžarelo v polni jutranji zarji,

tedaj sem molil zate; zdelo se mi je, da si predober, da bi moral poginiti v tako žalostni veri. Od tedaj te nisem izpustil izpred oči; bral sem vse, kar si pisal v časnikih in listih in z največjim, prisrčnim veseljem sem zasledil v nekem najhmem, umazanem lističu zaničljivo novico, da si vstopil v katoliško cerkev. Jaz sam sem sicer ud druge cerkve, a midva oba priznavava vendar istega Gospoda in Rešenika in nama obema je potemtakem Jezus Kristus križani največja in edina sladkost.»

Med tem pogovorom sta se mlada moza bližala izhodu in šla mimo velikega kamnitega križa. Niels Wiig je pri zadnjih besedah uprl pogled v Križanega.

Hermanu se je danes zgodilo ravno tako kakor že večkrat, ko se je razgovarjal z vernimi katoličani, ki so živo in neustrašeno priznali svojo vero. Naenkrat je začutil v srečo praznoto in osamljenost in ni se mogel povzpeti do višine drugih; prepad med tistimi, ki ni nikdar niti dvomil o svojem prepričanju in onim, ki se bori s silo za vero, ki jo hoče imeti, je naenkrat zazijal pred njim in samemu sebi se je zazdelo, da ni drugega kakor slaboten lažnik in hinavec.

Niels Wiig pa je nemoteno nadaljeval:

»Tebi se morda zdi čudno, da tako govorim jaz, ki sem protestant in celo protestantski bogoslovec in bodoči duhovnik. Toda zadnje poletje sem potoval tja na Angleško, da se bolj natančno poučim o razmerah ondotnega protestantstva. In zgodilo se mi je čudo, da sem namreč začel občudovati in ljubiti anglikansko cerkev, in da sem našel najplemenitejše ljudi in najboljše kristjane med onimi, ki se najbolj potegujejo za veličino katoliških obredov — med tistimi, ki hočejo ondotno cerkev pokatoličniti. Njih mladi duhovniki žive v najslabših predmestjih Londona, tu so si sezidali samostane in tu delajo dušno in socialno, da dvignejo zapuščeno propadlo ljudstvo. Pri njih sem spoznal, da prava krščanska ljubezen brez žive vere in ostre, skoro samostanske pokorščine ne more doseči nikdar one višine junaštva, ki ga mi občudujemo na naših svetnikih in misijonarjih. In vaš veliki Manning je stopal na čelu teh mladih ljudi in jim pokazal pot k socialnemu delu, ki so ga začeli zdaj s tako velikim zatajevanjem in požrtvovalnostjo.»

okroglo 47 tisoč kron, ne oziraje se na to, da je tudi nekatero blago kolikortoliko prodajalo ceneje. Ali pa vé kdo kaj sličnega povedati o kakem trgovcu? Poleg tega ima pa zadruga skupnega premoženja članov, to je rezervni zagnat, okroglo 34 tisoč kron, toraj je članom prištedila v petih letih skupaj 80 tisoč kron. To so vsote, ki govoré.

Povodom Novega leta želi odbor »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva« vsem svojim članom veselo novo leto. Kdor še ni član, naj se vpiše, koncem leta mu ne bo žal.

Odbor.

Stavka v Vevčah — pomagajmo bojevnikom!

Stavka v Vevčah še ni končana. Ravnateljstvo pritiska z vso silo, da pogazi delavstvo, in grozi z bičem, ki ga spleta lakota, misleč, da bo uklonilo pošteno zavest. Slovenci, za brate na Balkanu ste darovali tisoče in radostno smo na tem mestu beležili Vaše dejansko navdušenje. Sedaj pa stoje že tedne in tedne v vojski naši najbližnji bratje in sestre, in treba je napeti vse sile, da ne podležejo. **Za te brate in sestre Vas prosimo vse, ki ste se v preteklih dneh navduševali za heroičen boj naših bratov na jugu.** Brez blestečih podpisov Vas vabimo, da pomagate vsak največjim revežem med nami. Tu je sedaj naša pomoč najbolj potrebna. **Vsak, ki čita te vrstice, naj vsaj z vinarji pozdravi one, ki na svoji zemlji nočejo biti brezpravna raja!** In kdor je že kaj dal, naj svoj dar ponovi.

Treba je nujne pomoči; zato kliče mo na tem mestu za pomoč. Z združenimi močmi bomo olajšali mnogo trpljenja.

Za brate in sestre, za čast in pravico naših najožjih rojakov!

Uredništvo »Naše Moči«.

Darovi naj se blagohotno pošiljajo na naslov: Ludovik Tomažič, Katoliška tiskarna, Ljubljana. — Vsak dar bomo hvaležno izkazali v »Slovenca«.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Predpustna veselica ljubljanskega krščansko-socialnega tobačnega delavstva bo v soboto dne 11. januarja 1913. Vršila se bo v »Unionu«. Delavci! Delavke! Udeležite se v obilnem številu naše predpustne veselice, da pokažete, da se res zanimate za prireditve svoje organizacije. Kakor vedno, je tudi letos čisti dobiček veselice namenjen za podporo obolelih članov Podpornega društva.

Strokovni odseki naše organizacije imajo skupno sejo v sredo, 8. januarja 1913 v društveni sobi pri Krčonu. Vsi člani in članice odsekov, kakor tudi odborniki vseh naših strokovnih organizacij so dolžni, da se seje strokovnih odsekov udeleže.

Najnujnejša zahteva tobačnega delavstva. Znano je, da je izdalo glavno ravnateljstvo pred leti plačilno razpredelnico, v kateri se navajajo plače delavskih kategorij. Kdor vzame to razpredelnico v roke in vé, koliko da delavstvo dejansko zasluži, se mora čuditi, ker plače, ki so v razpredelnici navedene, še niso dosežene. Pred vsem stremimo mi za tem, da pride ljubljanska tobačna tvornica v tisti plačilni razred, v katerega spada po sklepu državnega zbora, katerega pa vlada še ni izpeljala, češ da nima dovolj denarja na razpolago. Izboljšati, oziroma urediti plače tobačnemu delavstvu se glavno ravnateljstvo boji, češ da ugovarjajo zasebni fabrikantje. Nekaj se je letos pač storilo. Nekaterim kategorijam v Ljubljani so nekaj malega plače izboljšali. Mi se zavzemamo odločno za to, da če že nočejo Ljubljane uvrstiti v tisti plačilni razred, v katerega spada, naj se vsaj dovolijo tiste plače, ki so navedene v plačilni razpredelnici. Prav je, da se izboljšavajo plače posameznim kategorijam, a edino umestno in pravično je, da se vsem kategorijam plače uravnajo. Zdej običajno »flikanje« napravljaja na nas vtis, kakor da hoče uprava tobačne režije hujskati razne delavske kategorije eno proti drugi. Na vsak način naj tobačna uprava skrbi za to, da se vsem delavskim kategorijam določijo vsaj tiste plače, ki so navedene v plačilni razpredelnici.

Iz tobačne tvornice v Fürstenfeldu. (Petletnica skupine Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.) Pred petimi leti je sklenilo nekaj moč, da ustanove v Fürstenfeldu skupino Avstrijske krščanske delavske zveze. Tovariš Miha Spörk je čital v nekem graškem listu poročilo o Avstrijski krščanski tobačni

delavski zvezi. Mislil si je, da bi tudi tobačnemu delavstvu v Fürstenfeldu čisto nič ne škodilo, če se ustanovi krščanska tobačna strokovna organizacija. Sklical se je shod, na katerem je poročal Kristijan Fischer iz Gradca. 27. oktober, ko se je vršil ta shod, ostane Fürstenfeldčanom v trajnem spominu. Socialni demokratje so v velikih množicah prišli na shod. Fischer je jasno obrazložil, kakšen namen in pomen ima krščanska strokovna organizacija in zakaj da se mora ustanoviti tudi v Fürstenfeldu krajna skupina Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze. Ni govoril gluhim ušesom! Ko je bil shod končan, je pristopilo Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi 60 članov, dasi so socialni demokratje kot pravi divjaki poskušali shod razbiti. Šestim pogumnim močim ustanoviteljem se je kmalu pridružilo veliko pogumnih delavk. V petih letih se je veliko storilo. Skupini v Fürstenfeldu načeljuje danes delavka. Krščansko misleče tobačne delavke in delavce so socialni demokratje opravljali, zasramovali, zaničevali, jih zasmehovali in jih kleli. Od vseh strani so dohajali rdeči govorniki v Fürstenfeld, da jih skrebrnejo k rdeči krivi veri. Nič niso dostigli. Naši živci so postali jekleni; ustvarili so značaje, ki brez straha nastopajo za svete naše krščanske svetinje. Na stotine ljudstva je zbranega danes v naših vrstah. Delamo in delati hočemo še naprej za koristi našega stanu. Veseli in samozavestni smo praznovali 10. novembra 1912 petletnico, ko se je v Fürstenfeldu ustanovila trdnjava avstrijskega krščanskega tobačnega delavstva.

V pojasnilo onim tobačnim delavcem in delavkam, ki se zdravijo v bolnišnici. Glavno ravnateljstvo je izdalo odlok, s katerim pojasnjuje § 7. pravil bolniških zavodov tobačnih tvornic. Kakor znano, se določa, da imajo svoji tistih delavcev in delavk, ki se zdravijo v bolnišnici in za katere morajo skrbeti, pravico, da dobe v štirih tednih, ko mora bolniški zavod plačati zanje preskrbnino v bolnišnici, polovico bolniške podpore. Glavno ravnateljstvo določa, da so svoji poleg moža ali žene tudi sorodniki in svaki z adoptiranimi in z nezakonskimi otroci. Ker veljajo v smislu postave o bolniškem zavarovanju vsa zdravilišča in tudi blaznice, se izplača polovica bolniške podpore tudi svojem tistih članov, ki se zdravijo po norišnicah in po blaznicah. Če se sprejme član bolniškega zavoda v javno bolnišnico, se izplača polovična bolniška podpora svojem dotičnega člana. Od polovice bolniške podpore se ne smeje odtegovati tedenski prispevki bolniškemu zavodu.

Znanstvena agitacija. V tobačni tvornici Dunaj, Rennweg, so nedavno sprejeli dve delavki, ki jih »sodruginje« niso bile nič kaj vesele, ker sta se vpisali v Avstrijsko krščansko tobačno delavsko zvezo. Ker se sodruginje vedno za svobodo zavzemajo, je pa sodruginja bolniška mati svetovala novima delavkama, da naj ne pristopite Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi. V Steinu je pa neka sodruginja grozila neki novi delavki, da jo bodo »špinarce« strašno sekirale, če ne vstopi v rdečo zvezo. Res, slabo se že mora goditi rdeči zvezi, ker nastopa s takimi sredstvi pri agitaciji.

Zahteve državnega delavstva.

Delo je podlaga blagostanja in napredka. Vsled tega se mora tudi vsako pošteno, zgoraj označenemu namenu izvršujoče delo tudi zadostno vpoštevati. Vpoštevanje pa naj ima v prvi vrsti znak v zadostnem, vsestranskem varstvu onih, ki izvršujejo delo. Predvsem mora delavec iz dela dobiti pošten obstoj, to je: delavec ima pravico iz svojega dela dobiti toliko plače, da v danih razmerah dostojno preživlja sebe in družino. Poleg tega je pa popolna ureditev drugih delavskih razmer tudi nujno potrebna. Nujno je:

1. Plače delavstva se imajo razmeram rastoče dragine primerno urediti.
2. Delavni in službeni čas se ima urediti tako, da delavec vsled predlogega dela ne bode trpel na zdravju.
3. Delo v vseh državnih podjetjih naj se uredi tako, da bode imel delavec stalni zaslužek. Razna prekinjenja dela in to osobito pozimi so za delavstvo velik nedostatek in nevarnost za existenco.
4. Delavstvu se ima zagotoviti stalnost dela in zaslužka.
5. Skrb za delavstvo se ima izpolniti s tem, da je vsak delavec zavarovan za slučaje bolezni, nezgod in starosti in onemoglosti za delo. Zavarovanje naj se uredi primerno razmeram, tako da bode delavcu tudi v teh slučajih zagotovljena existenca. Istotako je skrbeti za sirote in vdove delavcev.

6. Pomanjkanje stanovanj vpliva na delavstvo zelo slabo. Vsled tega bode dolžnost države skrbeti za primerne stanovanja delavcev. Država in drugi javni faktorji naj znatno podpirajo vsa stremjenja delavskih stavbniških društev.

Država kot delodajalec bi morala biti privatnim delodajalcem v celoti v zgled skrbeti za delavstvo. Toda žalibog tem upovsem ni tako. Naši gozdni delavci se nahajajo še v zelo turških razmerah. Plače nizke, ob katerih je vsako dostojno življenje izključeno. Skrb za bolezni, starost in onemoglost skrajno pomanjkljiva. Zavarovanja za nezgode pa vkljub nevarnemu delu ni. Istotako je potrebno reform v teh oziarih rudarsko delavstvo in to tembolj, ker je delo rudarjev zelo težavno in v zvezi z velikimi nevarnostmi. Dolžnost vlade in merodajnih faktorjev je, v tem oziru napraviti na celi črte red.

Potrebno je osobito tudi, da se premešči ljubljanska tobačna tvornica v tisti plačilni razred, v katerega bi jo bila vlada že morala uvrstiti, če bi se na sklepe poslaniške zbornice kaj ozirala.

Naši poslanci za delavstvo.

Ob priliki proračunske razprave v državnih zbornici je govoril poslanec Gostinčar o zahtevah gozdnih delavcev in rudarjev v Idriji ter zahteval, da vlada tem povsem opravičenim zahtevam delavstva ugodi. Pri glasovanju je »Hrvatsko-slovenski klub« glasoval za železničarske predloge posl. Tomšika, Kemeterja in Panca, da se dovoli 17 milijonov kron za zvišanje plač državnemu delavstvu in železničarjem. Istotako so glasovali tudi socialni demokratje za predlog poslanca Gostinčarja, ki je predlagal, da se dovoli finančnemu ministru najeti posojilo 150 milijonov K (namesto po vladi zahtevanih 130 milijonov) za razne stavbe, za nabavo železniških vozov in regulaciji plač delavcev v državnih podjetjih. Predlog za višje posojilo je veljal regulaciji plač železničarjev in drugih državnih delavcev. Kakor pri proračunski debati so naši poslanci glasovali tudi za vse predloge v prilog državnim slugam in poduradnikom ter s tem pokazali, da jim je na srcu blagor delavskih stanov.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

POMEN REVIZIJ PRI SKUPINAH.

J. S. Z. je začela z revizijami. Do zdaj so bile revidirane že tri skupine: v Selcih, v Trziču in v Litiji. Kakšen pomen in namen imajo take revizije?

Pregledi vsega poslovanja so po zakonu predpisani za zadrage, ker so te tako velikega pomena za javnost, da na noben način ne more zadostovati zupanje do načelstva in nadzorstva, zlasti ker so člani premalo izobraženi in izveščani za težko in odgovorno gospodarstvo s tujim blagom, kakor ga izvršujejo posamezne zadrage.

V novejšem času se tudi pri organizacijah, ki nimajo nič denarnega prometa, čedalje bolj uvideva pomen takih revizij. Izobraževalna, prosvetna, telovadna, pevka, glasbena in druga društva se večeje v zveze in vsaka zveza skuša vpeljati take revizije pri svojih članicah. Samo pomanjkanje sredstev je vzrok, da take revizije niso že splošno vpeljane.

Društva dostikrat izvolijo v odbor člane, ki se za društvo nič ne brigajo. Včasih zato, da bi jih na ta način bolj priklenili na društvo, včasih zavoljo ugleda in bogastva ali zavoljo zmoglosti. Ne pomagaja nič, če se dotični še bolj branijo izvolitve in izgovarjajo, da nimajo časa. Mislijo si, ko bodo enkrat v vodi, bodo že plavali. »Naša Moč« je že svarila pred takimi volitvami. Dostikrat se člani puste voliti v odbor, ker mislijo, da je to samo izraz spoštovanja do njih in sploh ne mislijo prevzeti nobenega dela in nobenih dolžnosti. Seveda ne čutijo tudi nobene odgovornosti. Mnogokrat bi odborniki radi kaj naredili in radi tudi precej žrtvovali, da bi društvo napredovalo, pa se ne vedo ganiti. In tako društva spe ...

Vsak bo rad verjel, da bi vplivala kot svež, blagodejen veter v takih in podobnih slučajih revizija. Spreten in več revizor bi poučil odbornike o vsem potrebnem, pograjal napake, pohvalil vrlino in povedal, kako znajo drugod. Odborniki bi videli, da ni njih odbornišvo sama čast na papirju, sramovali bi se pokazati revizorju revščino, nezadovoljnim članom bi bila dana prilika, da se pritožijo. Veter bi pregnal spanec in pajčevine.

Koliko večjega pomena kot za društva brez denarnega prometa je revizije šele za skupine J. S. Z., ki imajo precej denarnega prometa, ki morajo uživati popolno zaupanje pri ljudstvu.

Za vodstvo naših skupin je treba precej znanja in zmoglosti. Vsaka revizija bi morala biti obnem šola za vse činitelje pri skupini. Revizor bi pograjal vse napake in razložil, kako naj se popravijo, kaj naj se boljše in lepše uredi. Po sklepu revizije bo seja načelstva in nadzorstva, kjer bi se naredil načrt za bodoče delo in napredek.

Za voditelje skupin bi bilo prijetno, če bi jim prav pokazal revizor na napake, ker bi vedeli, da se to ne zgodi iz zavisti ali škodoželjnosti, ampak z namenom, da se stvar zboljša. Za pouk in opozoritev na napake je vsak pameten človek hvaležen, če vidi, da prihaja iz prijateljskega srca z dobrim namenom.

Tudi na javno mnenje mora revizija najboljše vplivati. Naj bodo odborniki pri skupini še tako veliki poštenjaki, še bolj hvale in spoštovanja vredni možje, vendar je stara resnica, da se domačin na domačina nikdar dovolj ne zanese. Le tujec ima večjo veščavo. Vse drugače je, če se ve, vse poslovanje bo strogo in natančno preiskal nepristranski revizor, ki se na stvar razume. Če bi kdo rekel blagajniku, da se ne more zanesti nanj, se mu ta lahko odreže: »Če meni ne zaupaš, zaupaj revizorju!«

Koliko je odbornikov, ki se požrtvalno trudijo za skupino, dočim se člani ne brigajo dosti in niti ne vedo prav ceniti dela in skrbi požrtvalnih tovaršev odbornikov, revizor bo spoznal trud in vrednost in vsak ve, kako dobro de človeku, če vidi, da pregleduje in ceni njegovo delo strokovnjak, ki ve, koliko je vredno.

Ko so se prečitala revizijska poročila o izvršenih revizijah pri seji načelstva, smo jih bili veseli. Lepa so bila. Lepa je tudi misel in J. S. Z. jo bo uresničevala tudi z naprej. Gotovo jo bo tudi vsak član vesel in gotovo bo pripomogla k rasti in napredku J. S. Z., ki si ga želimo v novem letu.

Vevška stavka. Načelstvo jugoslovske Strokovne Zveze je priredilo 29. t. m. pri Devici Mariji v Polju shod, namenjen stavkujočemu delavstvu. Domači župnik Müller poroča o pogajanjih pri glavarstvu, ki jih je uvedlo glavarstvo in ki so se 29. t. m. pričela. Pogajanj se je udeležilo odposlanstvo stavkujočega delavstva, župnik Müller, župana Dimnik in Korbar, zastopniki politične oblasti in obrtni nadzornik. Ravnatelj vevške papirnice je izjavil: mi smo pripravljani vsak čas delo začeti, izjavljamo pa, da 30 tistih delavcev oziroma delavk, ki so se med stavko nedostojno obnašali, ne sprejmemo nazaj na delo. Taussig hoče delo urediti in je bil ta štrajk Leykamovi družbi zato ljub. Štrajk moramo izrabiti če kaj dovolimo, bodo pa delavci začeli zopet pogoviliti. Popolnoma hočemo položaj izrabiti. **Delavci so na to izjavili, da takih pogojev ne morejo sprejeti** in da se morajo zopet vsi sprejeti nazaj na delo. Ravnatelj je izjavil, da se nikogar ne boji in da tistih, »ki so nam nagajali«, ne sprejmemo na delo nazaj. Pričelo se je prerekovanje. Končno je ravnatelj izjavil, da se zadovolji, če jih 12 od dela izključi, a da mora tudi za to dobiti prej dovoljenje od Taussiga. Nadalje je ravnatelj izjavil, da namerava akordno delo urediti in da če delavstvo te pogoje sklene, bi se z vsem delom ne pričelo takoj, ampak šele čez 14 dni. Glede na delavski odbor je ravnatelj izjavil, da se mu zdi, da delavstvo še ni dovolj zrelo. Pogajanja pri glavarstvu se v četrtek nadaljujejo. Govorili so razni govorniki, ki so podarjali, naj bi se pogajanja nadaljevala. Tvornica naj zniža število tistih, ki naj bodo od dela izključeni, na dva. Izključita naj se od dela tista dva, ki sta stavko vprizorila: namreč oba ravnatelja: obrtni ravnatelj in pisarniški načelnik. (Živahno odobravanje.) Grajaljo se je, ker politična oblast ne pritegne k pogajanjem zastopnikov ljudstva: poslancev. Sklene se, da o predlogih, ki jih je stavilo ravnateljstvo, dne 1. januarja delavstvo tajno glasuje. Glasovanje se prične 1. januarja ob 1. popoldne v »Društvenem Domu«. Ob 3/3. uri sledi kratko zborovanje delavstva, na katerem se proglasi izid glasovanja. — Vevško delavstvo stavka zdaj že dolgo časa. Stavkokazov med delavstvom ni. Ob stavki je postopala tvornica nasproti delavstvu nečuvno; o raznih podrobnih dogodkih smo že poročali. Naši poslanci so radi dogodkov v Vevčah večkrat v državnem zboru interpelirali. Vevško delavstvo je v svojem hudem boju, ki mu ga je družba brezvestno nalašč vsilila, vredno, da delavstvo slovenska javnost najuspešnejše podpira.

Dne 1. t. m. je sklicalo načelstvo J. S. Z. zopet ob 8. uri zjutraj velikanski shod, na katerem je poročal urednik Kerhne. **Shod je sklenil, da se stavka nadaljuje.** V četrtek 2. t. m. so se pričela pogajanja pri glavarstvu nadaljevati.

Narodnoobrambni Vestnik

Veselo in srečno novo leto želi „Slovenska Straža“ vsem svojim blagim sotrudnikom!

Uspeh velike loterije „Slovenske Straže“.

Blagoslov našega zaščitnika, blagoslov Slomškov je spremljal »Slovensko Stražo« ob nevarnem podjetju, ki ga je podvzela mlada in neizkušena. Mnogi so zmajevali z glavo, da bo prva slovenska loterija v narodno-obrambne namene preveč za naše moči, sami smo začetkoma dvomili, pa smelo smo se lotili dela in delo je prineslo uspeh. Vsak dan so se med nami rodili novi načrti, nova pota so se odpirala in dasi smo bili začetniki v tej stroki, smo vendar srečno premagali vse ovire in ogromno delo smo obvladali z nekako lahkoto.

Skoro povsod, kamor smo se obrnili, smo naleteli na odprta srca. Niti ene izjeme pa ni bilo med revnimi sloji našega naroda. Ta idealni vznos med ljudstvom je naša moč, svetel trenotek v naših bojih, srečna bodočnost domovine. Na stotine in stotine je bilo takih, ki so ure in ure žrtvovali bratom ob meji, da vsaj z vinarji pomorejo k prosveti in probuji očetnjave. In tako je ljudstvo stvorilo delo — uspeh »Slovenske Straže«. Ponosni smo na to! To je ljudsko delo. Vsak vinar pomenja veliko zavest, slovensko dušo, ki je pred tujčevim najbolj vabljenim šepetom nepremagljiva. In to je tudi agitačni pomen dela »Slovenske Straže«!

Pa prvi glavni dobiček? Bolje oddane bi si sami ne mogli želeli. Ali vidite našo sliko in bedne otročiče na njej? Ko jo gledamo, zdi se nam, da je sam veliki Slomšek, prijatelj otrok, določil srečo ubogih materi in stradajočim njenim otročičem.

zapustil je ženo in svoje otročiče, šel je v svet in se ni več javil, ni pisal in tudi skrbel ni za rodbino. Silna beda je bila tako reden gost uboge družine. Da je žena revno preživela sebe in otročiče, hodila je v dnino, pri tem ji je pomagala njena večja hčerka. Sedaj se je pa bližala zima in žena je z obupom gledala v prihodnje dni... Tedaj je čula, da prireja »Slovenska Straža« veliko loterijo. Mislila si je: »Bog mi bo pomagal iz revščine« in sklenila je kupiti eno srečko. Denarja — ene krone — za srečko pa ni imela. S solzami v očeh je ženica prosila znanca, naj ji posodijo krono. Pa je ni dobila! Lakota je bila doma vedno hujska in tako je ženica v nedeljo pred žrebanjem po maši prodala zadnjega prašička. Kupila je kruha otrokom in — srečko »Slovenske Straže« št. 67.932.

Sredi naslednjega tedna prihiti k ženi g. Makovec z veseljem naznanilom: »Zadeli ste glavni dobiček!« Ženica ni hotela verjeti, da jo je obsula sreča. Končno je dvignila roki, polile so jo solze radosti in šepetala je zahvalo Bogu za toliko dobroto. Ženica nam je pripovedovala, da potem, ko se je prepričala o svoji sreči, celo noč ni mogla spati, celo noč je jokala veselja. Župan g. Makovec je vse potrebno uredil, da bo ves dobiček res v korist ubogih otrok in trdo preiskušane matere. Tudi dom se bo skoro gotovo posrečilo rešiti.

Da pokažemo sedaj srečno mater vsem dobrotnikom »Slovenske Straže«, prinašamo danes njeno sliko in sliko njenih otrok: 15letne Marije, 12 let stare Antonije, 10 let stare Franciške, štiriletnega Franceta in 2 in pol leta starega Rudolfa. Fantiček, ki radovedno s klobukom na glavi kuka ob hiši, ni njen sin. Radoved-

Pavlin, sedaj uslužbenka v župnišču v Hrušici, pošta Podgrad v Istri. Dekle je bilo nekaj dni pred srečkanjem v trafiki Soukal v Ljubljani. Istočasno je slučajno prišel v trafiko uradnik v pok. g. Fr. Predarič. Ko je videl ubogo dekle, se mu je usmili in kupil ji je srečko, ki je res zadela.

Četrti glavni dobiček v vrednosti 500 kron je zadel na srečko št. 11.322 Franc Tratnik, cerkovnik v št. Andražu pri Velenju na štajerskem. Kupil je srečko pri tamošnjem trgovcu g. Antonu Čobal.

Tudi dobitki po 100 K, 50 K, 20 K, 10 kron in 5 K so skoro vsi zadeti ter se proti izkazu srečke do 1. marca 1913 izročajo v pisarni »Slovenske Straže«. Seznamek izžrebanih srečk je dobiti v prodajalnah, kjer so se srečke prodajale, ali naj se ga pa naroči pri »Slovenski Straži«. Velja 10 vin. Brez naročila se je poslal seznam samo trgovcem, ki so prodajali, drugače pa le tistim, ki so ga izrečno naročili.

Vseh srečk je bilo prodanih okoli 60.000.

Z dobitki je bil doslej še vsak zadovoljen. »Slovenska Straža« ni šla pri dobitkih pod vrednost, kakor to navadno store mnoge dunajske in druge loterije. S takim postopanjem si je »Slovenska Straža« le pomnožila ugled.

In denarni efekt? Tudi ta je lep! »Slovenska Straža« bo po završenih računih skoro gotovo dobila

30.000 kron čistega dobička.

Seve je ta vsota še mnogo premajna, da bi zadoščala za vse, kar so zastopniki obmejnih Slovencev v glavnem odboru »Slovenske Straže« označili, da je neodložljivo in se mora izvršiti. A nekaj trdne podlage je s tem dobljene — ostalo, upamo trdno, bo spravila skupaj slovenska darežljivost, ki ima svoj trden izvor v globoki domovinski ljubavi.

Vsem, ki ste se trudili za loterijo »Slovenske Straže« — hvalo in prošnjo, da »Slovenske Straže« tudi vnaprej ne zapustite, ampak da vsak po svoji moči pomaga, da bo naša »Slovenska Straža« vsak dan večja, vsak dan bolje s sredstvi oborožena in tako vedno bolj zmagovita!

Dva dobrotnika „Slovenske Straže“.

V Ljubljani v visoki starosti umrl tovarnar gospod Valentin Krisper je zapustil »Slovenski Straži« 1000 kron. Njegov ugledni sin, ljubljanski odvetnik g. dr. Valentin Krisper je pisal ob izročitvi volila »Slovenski Straži« laskavo pismo, v katerem želi, naj bi ta dar bil v prospeh narodu slovenskemu, kateremu je bil njegov blagopokojni oče vedno zvesto vdan. »Slovenska Straža« bo ohranila trajen spomin na svojega dobrotnika gospoda Valentina Krisperja. Slava njegovemu spominu!

Vpokojeni župnik tržaške škofije vlč. gospod Francišek Bukovec, ki je umrl v Soteski pri Straži na Dolenjskem, je v svoji oporoki volil »Slovenski Straži« 200 kron. Naj zlato slovensko srce mirno počiva v slovenski zemlji!

Zgledu teh dveh odličnih domoljubov naj bi sledil vsakdo izmed nas. Tudi ob smrti se spomnimo domovine in ji pomagajmo, da bo doživela lepše dni! V oporokah se spominjamo »Slovenske Straže«, ki se bo v globoki hvaležnosti spominjala svojih dobrotnikov.

Novoosvojen pokrajine na Balkanu.

v prosvetnem in narodno gospodarskem oziru.

Prof. A. Bezenšek.

Sofija, meseca decembra.

Vsemu svetu je znano, kako velik napredek je napravila Bulgarija v teku 34 let, odkar je bila osvobojena. Prijatelji napredka in kulture se ne morejo temu načuditi!

Kako velik je pa razloček med prebivalci svobodne Bulgarije in onim v

novooosvojenih pokrajinah! Vsi so iste vere, narodnosti, vsi enake sposobnosti in marljivi. Zemlja v novih krajih je še mnogo boljša in rodovitnejša, podnebje milejše in ugodnejše. In vendar ta veliki kulturni prepad.

Povsod vlada siromaštvo, po nekaterih mestih in vaseh pa celo velika mizerija. Še najlepši in najrodovitnejši kraji na primer južno od Odrina pa do morja in pa cela Makedonija, vse je zanemarjeno! In vendar bi postala ta črna, plodovita zemlja pri dobri obdelavi pravi raj.

Danes seveda, ko je svet tako slabo in redko obdelan, ko je večina ravnin in gričev še čisto deviška, ne moremo govoriti niti o začetku kake gospodarske kulture.

Samoposebi se razume, da odgovarja temu gospodarskemu propadu tudi primerna — izobrazba. Ljudje ne morejo zadostiti niti najmanjšim duševnim potrebam. Živijo čisto v nekulturnih razmerah. Delajo kakor živina, oblačijo se s skupaj sešitimi krpmi in njih prehranitev je sila borna.

Sicer pa je vsako kulturnejše življenje bulgarskega prebivalstva v teh turških provincah, zanj velika nevarnost. Oblastniki in turški uradniki imajo ostre oči na take družine; ali jim nalože velika davčna bremena na pleča, ali si pa vzamejo kar sami za svoje osebne potrebe, kar že rabijo, denar, ljudi ali hrano. Ni torej nič čudnega, če stavijo Bulgari svoje hiše sredi dvorišč, ki jih ograde z velikimi ploti in zidovi. Hiša je na ta način zavarovana pred tatovi in razbojniki, pa tudi pred turškimi poizvedovalci. Pri takih razmerah je seveda vsak napredek nemogoč.

Človeku se naravnost milo stori, ko vidi tik pred vratmi kulturne Evrope, tako mizerijo in zanemarjenost ljudstva kljub bogati zemlji in krasnemu podnebj.

No, hvala Bogu, sedaj se bodo začeli drugi časi in na teh tleh bo zopet zrasla in se razcvela krščanska kultura, ki so jo Turki pred pet stoletji zadušili.

Še bolj vas pa utegne zanimati vprašanje: Ali pa ima Bulgarija dovolj lastnih sil in izobraženstva, da bo te kraje kultivirala ali bo treba ljudi iz drugih slovanskih dežel tje dol pritegniti?

Splošno rečeno: Bulgari imajo dovolj inteligentov za kulturno delovanje v teh na novo zaselenih krajih, posebno veliko je Makedoncev. V stari Bulgariji je bilo že dosedaj v javnih službah okoli 30 odstotkov Makedoncev, ki so služili tu pri nas kot učitelji, uradniki, častniki itd. V trgovini in obrti, zlasti pa po večjih mestih je bilo celo do 50 odstotkov bulgarskih Makedoncev. Vse službe in stroke so bile prenapolnjene in Makedonci iz turških provinc so začeli postajati že nekoliko nadležni gostje za domačine. Makedonsko vprašanje je torej kolikor toliko tudi vprašanje bulgarske inteligence. Domovina se je morala razširiti in razmakniti, da dobi nakopičena duševna in materialna moč dovolj izhoda in prostora.

Premislite samo sledeče številke. Na sofijskih gimnazijah napravi vsako leto povprečno nad 300 fantov in blizu 200 deklic maturo; v celi Bulgariji pa znaša skupno število abiturientov v zadnjih letih okoli 3000 na leto. Na sofijski univerzi je bilo vpisanih v zadnjem letnem semestru 1563 slušateljcev in 543 slušateljic, skupno 2106. Med njimi je polovica, 1110 pravnikov; drugi so historiki, filologi in fizikomatematiki. Poleg tega ima Bulgarija tehnično srednjo šolo, ki se bo v par letih razširila v politehniko. Trgovskih šol je 10, obrtnih 10 za fante, 4 za dekleta; kmetijskih šol je 12, gospodinjstkih šol

Naši listi so poročali, da je bil glavni dobiček zadet v prodajalni vrlega našega somišljenika gosp. župana Makovca v št. Vidu nad Cerknico. Kmalu nato je pisal župan g. Makovec, da je glavni dobiček »Slovenske Straže« v vrednosti 5000 kron zadela uboga žena Franciška Krašovec, stara 37 let, mati petih nepreskrbljenih otrok.

Franciška Krašovec je imela v vasi Čohovo hišico, pred katero smo jo pred par dnevi z njenimi otroci dali fotografirati. Hiša je bila last moža Franceta. Mož se je začel udajati pijači in je bilo treba končno hišico prodati. Letos meseca avgusta je kupil hišico za 2700 K gostilničar Fr. Sterle v Čohovem. Do novega leta bi smela družinica še ostati pod rodno streho. Mož France pa je zapustil svojo rodbino,

nega fantička je privabil v ozadje fotografični aparat. Poleg Franciške Krašovec stoji njen zaščitnik, zgledni naš župan g. Makovec, na levi strani g. Makovca deželni oficijal g. Selko, ki je bil toliko prijazen, da je kot zastopnik »Slovenske Straže« podal se na pot v Čohovo. Vsak, kdor je kaj prispeval za loterijo »Slovenske Straže«, bo ob pogledu na našo sliko čutil gotovo notranjo zadovoljnost. Glavni dobiček je dobila res najpotrebnejša! Njena družina ima res vesel Božič...

Zadeti pa so tudi ostali glavni dobitki. Drugi glavni dobiček v vrednosti 1000 kron je zadel na srečko št. 86.108 kmečki fant Urbas Franc iz Srednjih Jarš pri Domžalah.

Tretji glavni dobiček v vrednosti 500 kron je zadela na srečko št. 82.975 Marija

za dekleta, ki se uče ob enem ročna dela, je pa 72. Učencev na trgovskih šolah je okoli 1000, vsako leto jih dovrši šolo okoli 150. Na poljedelskih šolah je približno 500 fantov in 70 deklet. Vsako leto jih dovrši ta študij blizu 150.

Te številke nam govore dovolj jasno. Jez, ki ga je delala turška meja proti Bulgariji, v kateri se je zbirala narodna duševna sila, je sedaj odprt in mlade domače inteligentne moči se bodo usule sedaj po odrinski pokrajini in po Makedoniji in začele novo kulturno delo na prosvetnem in narodno-gospodarskem polju. Res, da je precej mladih upolnih moči padle na bojišču, a to se bo pri tolikem številu inteligentov malo poznalo.

Približno enake razmere bodo tudi na Srbskem. Smatral sem za potrebno to napisati, da bodo vedeli slovenski inteligentje, ki se na me obračajo z različnimi vprašanji in željami, pri čem da so, in kakih izgledi se jim v teh deželah odpirajo. Drugače pa stoji stvar glede obrtnije, trgovine in poljedelstva.

Omenil sem že, da leži v novih pokrajinah mnogo zemlje prazne in neobdelane, sicer pa zelo rodovitne. Turki so večinoma zbežali in zapustili prostorna zemljišča in posestva, ki bodo v kratkem času na prodaj. Nevarnost, da bi prišla ta zemlja v roke špekulantov z zemljišči, ki bi jo za velike dobičke na drobno razkosali in prodali, je že odstranjena. Bulgarsko sobranje je sprejelo namreč zakonski načrt, po katerem je vsaka kupčija po teh krajih prepovedana, dokler se ne ustanovi in uredi bulgarska uprava. Poleg tega sta bulgarska narodna in poljedelska banka že pripravili kapital, s katerim bo sta kupili velika posestva in obrtna podjetja in jih za majhen dobiček na drobno razprodale. Na ta način bo prišla zemlja v roke ljudstva, da mu ne bo treba več iskati zlatih gora in diamantnih polj po Ameriki.

Dozdaj je bilo v Ameriki na tisoče Bulgarov, ki so se deloma že vrnili, deloma se pa bodo še. Kljub temu bo še ostalo mnogo zemlje, ki čaka pridnih, delavnih slovanskih rok, da jo obdelajo in si na nji svoj obstanek osigurajo.

Tukaj bi bilo hvaležno polje za naseljevanje Slovencev in Hrvatov, ki imajo vsaj nekoliko kapitala. Nekaj kapitala za nakup potrebne zemlje in primerne orodja je pa treba na vsak način.

Ravno te dni sem dobil zanimivo pismo od strani odličnega hrvaškega poslanca, ki je strokovnjak v narodno-gospodarskih zadevah. Naj vam napišem par njegovih misli o prosvetni in narodno-gospodarski organizaciji v novem ozemlju.

»Nesumnjam, da će na Balkan poletiti mnogi individui, pak i takovi, koji će pod obrazinom Slavenstva i bratstva htjeti nešta usiçariti. Balkan će biti trkalište tudjinaca (tujcev), kao što je to još neka zemlja, kamo se doklatiše bankrotirani tudjinci, da iztiskuju i izjedaju domači elemenat. Da se na Balkanu tomu predusretne, valjalo bi već sada stvoriti stroge zakone i vršiti najstrožiju kontrolu, da ne bude tudjinske najezde, kojoj će se kasnije morati još i »kaditi« iz diplomatskih razloga.

Balkanske su si države svjestne svoje snage i moči, za to neka računaju samo sa svojim narodom u miru, kao što su to i u ratu činile. Istom u pomankanju domaćih sila, neka u prvom redu posegnu za najbližim si braćom Hrvati i Slovenci, koji će se častno odužiti svojoj novoj domovini.«

Tudi »Primorec« (Gorica, 29. novembra) je prinesel članek: »Na Balkan, ne v Ameriko«, v katerem svetuje našim ljudem, naj se izseljujejo rajši na Balkan, kakor pa v Ameriko. Pisatelj dotičnega članka je imel priliko govoriti s tajnikom »Sofijske trgovske komore«, dr. Ivanom Zlatarovicem, ki se je izrazil o Jugoslovanih in Čehih, da so »iskreni, rodoljubni in delavni.«

Tudi ni nobenega dvoma, da bodo slovenske obrtnike, trgovce, posebno pa kmete podpirale bulgarske banke s svojim kreditom, jim prodajale zemljišča pod ugodnimi pogoji in dajale posojila na hipoteke.

Tudi nedavni nasvet, da naj bi kaka slovenska banka osnovala v Bulgariji svojo podružnico v podporo slovenskim naseljencem, je uvaževanja vredno.

Do sedaj obstoje razen domačih kreditnih zavodov samo še nemški iz »rajha«, namreč »Kreditbank«, avstrijska »Balkanska banka« (podružnica »Wiener-Bank-Vereina«), francoska »Generalna Banka« in ruska banka.

Malo pred vojsko se je imela odpreti še neka češka banka, ki je prevzela stavbo in promet sladkorne tovarne v Gornji Orehovici (blizu Trnovega). Vojska je seveda to namero zadržala.

Na koncu naj navedem še izvajanja časopisa »Bolgarija«, glasila slova-

nofilske stranke na čelu z dr. Dancom. List izvaja v številki 9. decembra sledeče:

»Ne bo še minolo niti deset let, ko bo občutila Evropa — kulturna, obrtna in trgovska — žilo novega intenzivnega življenja v novoosvojenih pokrajinah, v radost osvobojenih in civilizovanega sveta. To bo nova stopnja na potu duhovne in gmotne kulture. Trgovski odnosi evropskih industrialnih držav z bližnjim vzhodom, bodo stokratno ojačeni, kakor se je moglo opaziti tudi pri Bulgariji po njenem osvobojenju.«

»Svobodna v političnem oziru in dobro urejena Makedonija s premožnim prebivalstvom, s povečanimi duhovnimi in gmotnimi potrebami, z znatno povečano konsumno sposobnostjo, — to vse bo pridobitek ne samo za nas, nego tudi v korist celega kulturnega in industrialnega sveta.«

Z ozirom na letošnje pridobitve in velike koristi ne samo Bulgarov in celega slovanstva, nego tudi vse Evrope, je bila vojna proti turškemu divjaštvu v istini sveta in pravična.

Slovenci, branite svojo posesi!

Ta klic se mi zdi posebno važen danes, ko gineva vedno bolj in bolj ljubezen do rodne grude, ko drvi nepremišljena mladina trumoma v mesta in ko nam med tem ugrablja tujec kos za kosom naše zemlje. Ta klic bi se naj ponavljal dan na dan v našem časopisu, razpravljalo bi se naj o njem v naših društvih, predvsem v krajih, kjer razsaja posebno ta nalezljiva bolezen, ta strast po tujini, da se končno omeji nesrečno izseljevanje. Da, Slovenci, hranite slovensko zemljo! Zavedajte se velikega narodnostnega pomena posesti! Zemlja je že od nekdaj predmet bojev. Odkar je postala predmet zasebne lastnine, datira stremenje posameznika, pridobiti si posest kot eksistenčno podlagu. Vsi boji, vse vojske, ki jih našteva zgodovina, so nastale radi tega hrepenenja po zemlji, radi hrepenenja po nepremični posesti.

In to se godi še danes.

Narodnostni boj, ki je bil v prvi polovici preteklega stoletja samo jezikovni, idejni, se je spremenil v gospodarski boj, v boj za materialno eksistenco milijon poedincev, v boj za glavno narodnostno posest, za zemljo.

Kdor nima zemlje, nima domovine. Narodi, ki so si ohranili zemljo v lastnih rokah, so preživeli stoletja, izgine pa so tisti, ki si niso znali ohraniti svoje zemlje. To nas uči zgodovina.

Pri nas še ne cenimo dovolj pomena zemlje v narodnostnem boju. Pogosto zremo na premembo posesti kakor na privatno zadevo kupca in prodajalca.

Toda to ni pravo stališče! Zemlja nam ne sme biti samo zasebna lastnina, ne, mora biti obenem last naroda. Kajti zemlja je podlaga domoljubja. Narod, ki nima lastne zemlje, nima ljubezen do grude, ki živi od nje.

Zemlja je porok eksistence naroda. Zemlja, združena z drugim narodno-gospodarskim činiteljem, z delom, je predpogoj bogastva naroda. Iz nepremične raste premična imovina. Brez nepremične ni možna premična.

Zemlja je porok skupnosti naroda. Ona veže k sebi posameznike, navezuje jih na rodno grudo, združuje posameznike v naselbine.

Brez zemlje, brez te vezi, bi bili raztreseni med tujimi narodi kakor danes židje, ki nimajo skupne narodne zemlje.

Narodi, ki nimajo lastne zemlje, nimajo lastne kulture. Žive od kulture onih narodov, med katerimi so raztreseni, žive od milosti tujcev.

Zato pa hranimo slovensko zemljo! Ona je opora naše narodne eksistence, ona je porok, da se vzdržimo tudi v bodoče, ona je naše vse. Na njej je vzrasla naša preteklost, na njej počiva naša sedanost in na njej nam vzraste, dal Bog, lepša bodočnost.

Podružnicam „Slovenske Straže“.

Določite člana, ki naj prevzame agitacijo, da se tudi v sosednji župniji ustanovi podružnica »Slovenske Straže«, ako je še ni.

Preglejte povsod imenik članov, pridobite povsod novih članov, poberite udnino in jo pošljite takoj vodstvu v Ljubljano. Glejte, da vsaka podružnica po številu udov napreduje in nobena ne nazaduje. Povsod pokazite življenje!

Ustanovite pomožni odbor za agitacijo za društveno blago! Tudi vsa naša mladeniška organizacija naj pomaga pri tem.

Če o tem ena seja ne zadošča, imejte več sej. Naši narodni nasprotniki se gibljejo, na delo tudi mi. Pri vsaki seji poročajte o uspehu te agitacije.

Preskrbite tudi naročila za naše nabiralnike, kolke, računske listke. Stopite okolu onih, od katerih se je nadejati, da jih bodo naročili in skupna naročila pošljite pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Vsak odbornik, vsaka odbornica naj opozarja drug drugega, da se delo res živahno prične, da ne zaostane, ampak da se živahno nadaljuje v ponos župnije, v ponos občine. Povsod vam bodi prva čast kolikor največ storiti za zatiranje obmejne brate in sestrel!

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Za narod.

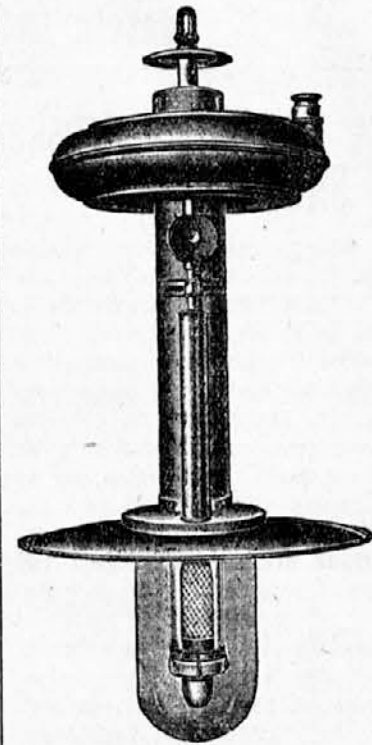
+ Naseljevanje v novoosvojenih krajih na jugu. Od mnogih krajev se je izražala želja, naj bi se tok izseljevanja našega ljudstva obrnil, če se ga že zajeziti ne dá, v novoosvojene kraje na jugu. Tudi »Slovenski Straži« je došlo v tem oziru več pisem, mnogi Slovenci so kar na vrat in nos odpotovali na jug. Da se izve, kak je resničen položaj tam doli, smo se obrnili do velecejenega našega rojaka vseučiliškega profesorja g. A. B e z e n š k a, ki nam je poslal zelo informativen članek, katerega priobčujemo v današnji številki »Narodnoobrambnega Vestnika«. Upamo, da bomo s tem marsikakemu, ki si je želel pojasnil, zelo ustregli.

Kako je s podružnicami »Slovenske Straže« na štajarskem? Slomškovo leto se bliža koncu. Z navdušenjem, ki se je kazalo na Slomškovihih slavnostih, vstvarjajmo v novem letu nekaj stalnega, trajnega. In trajno ognjišče narodne navdušenosti je povsod podružnica »Slovenske Straže«. Pred nami leži pregled štajarskih podružnic »Slovenske Straže«. Iz njega vidimo, da je v narodnoobrambno oziru vse premalo storjeno. Dekanije Laško, Marenberg, Vuzeonica in Zavreč nima moči niti ene podružnice. V nekaterih krajih je premalo podružnic, n. pr. med Muro in Dravo je samo dve te podružnic, dosti premalo v Savinjski dolini, v

slovenjegraškem okraju itd. Lahko se podružnice »Slovenske Straže« na Sp. Štajarskem ustanovijo v 116 župnijah. Naš ideal bodi: vsaka župnija imej svojo podružnico, po dve mali župniji se lahko združita, po več ne kaže. Torej ne dekanijske ali okrajne podružnice, temveč župnijske! Domoljubni somišljeniki po posameznih župnijah, pripravite vse za ustanovitev podružnic »Slovenske Straže«! V vsakem kraju se najde nekaj mož, fantov, žena in deklet, ki bi na leto žrtvovali 50 vin. ali pa 1 krono. — Po Slomškovi proslavi gradimo nove trdnjave »Slovenski Straži«!

Zelo važno za naša društva, cerkve, župne in županske urade ter za naše gostilničarje. — Višek moderne razsvetljave so v novejšem času

petrolejne plinove svetilke „Perpetua“, brez stenja (Docht), ki nadkrijujejo bodisi glede cene razsvetljave kakor tudi glede svetilne jakosti acetilensko, električno in plinovo razsvetljavo. Najmanjša „Perpetua“ svetilka št. 11 gori za 150 sveč — najboljša električna žarnica približno za 45 sveč — a po-

gori v 10 urah samo 1 liter navadnega petroleja. „Perpetua“ svetilke so silno preproste; zanje ni treba nikakoršne napeljave kakor za acetilensko, električno ali plinovo razsvetljavo, temveč se jih lahko obesi kamorkoli, zato so izredno pripravne za razsvetljavo gostilniških prostorov, telovadnic čitalnic in sploh vsakršnih javnih prostorov in ker goré te svetilke brez stenja, se nikdar ne kade, ne povzročajo saj in so tako preproste, da jih lahko opravlja vsakdo. Snaženje, kakor pri bliskovnih petrolejkih, je nepotrebno in ker ostane rezervoar za petrolej vedno hladan, je vsaka nevarnost eksplozije popolnoma izključena. Svetloba „Perpetua“-svetilke je popolnoma bela kakor dnevna svetloba in gori mirno brez vtriplajev. Priporočamo te svetilke našim društvom, cerkvam, č. župnim in županskim uradam, gostilničarjem in restavraterjem zlasti po deželi, kjer se ubijajo z bliskovnimi (Blitzlampen) in drugimi petrolejkami, ki povzročajo saje, slabo in dolgočasno razsvetljujejo lokale, vrhu tega pa še porabijo izredno veliko petroleja kar najtopleje. — Št. 11 (150 sveč) K 76—, št. 12 (300 sveč) K 110—, št. 14 (800 sveč) za zunanjo razsvetljavo K 180—, št. 15 (1200 sveč) za zunanjo razsvetljavo K 220—. — Razpošljila se po povzetju. — Naročila naj se pošiljajo na pisarno »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Spričevalo. Vsled poglobljenja Ljubljani izgubil sem za sedaj vodno gonilno silo za svojo tovarno pletenin in tkanin v Vodmatu, obenem pa tudi lastno električno razsvetljavo. Tvorniški obrat mi sedaj opravlja plinova sesalna naprava, med česom tvorniškega obrata pa tudi električno razsvetljavo. Ker pa se ne izplača po tvorniškem obratu samo za razsvetljavo mojih poslopj kuriti parnega stroja, poskusil sem najprej v svoji tovarniški pisarni „Perpetua“ petrolejsko plinovo svetilko št. 11. Razsvetljava in preprostost te svetilke me je naravnost presenetila in vam svojo zadovoljnost izražam s tem, da naročam za sedaj še eno tako svetilko, proseč, da mi jo kar najprej preskrbite. — Dragotin Hribar, tovarna pletenin in tkanin.

Vedno manj se rabi narodnih kolkov in s tem je znatno zmanjšan vir dohodkov »Slovenske Straže«. Vsem našim pisarnam in vsem domoljubnim posameznikom nujno priporočamo, da naročijo pri pisarni »Slovenske Straže« in rabiho naslednje narodne kolke:

1. Marijin kolek (Breže).
2. Slomškov kolek.
3. Kolek: Slovenska zemlja Slovenecem.
4. Kolek: Slovensko dekle.
5. Kolek: Zemljevid Slovenije.
6. Kolek: Stražar.
7. Kolek: Narodna noša.

Posamezen kolek 2 vinarja. Razprodajalci dobe 20 odstotkov popusta.

Kje dobite najboljši in najcenejši

papir?

Poizkusite!

Vsi uradi in vsi posamezniki naj rabiyo papir, ki ga ima v najrazličnejših vrstah v zalogi „Slovenska Straža“. Ta papir je najcenejši in najboljši ter se ga pod takimi pogoji, pod kakoršnimi ga prodaja „Slovenska Straža“ nikjer drugod ne dobi. Pišite po vzorce na pisarno „Slovenske Straže“. Tudi trgovci dobe v prodajo papir ceneje kot ga jim morejo dati agentje ali druge tovarne.

niku, 5 K; 116. v Boljuncu, po č. g. Ant. Križman, duh. up., 5 K 20 vin.; 117. v Šmartnem pri Litiji, po žup. uradu, 22 K; 118. v Sv. Križu pri Litiji, po žup. uradu, 6 K; 119. pri Sv. Juriju pri Šmarjah, po župnem uradu, 4 K 10 vin.; 120. v Selah, po žup. uradu, 60 vin.; 121. na Bledu, 20 K; 122. v Podragi, po č. g. J. Koller, župniku, 7 K; 123. v Prevaljah, po žup. uradu, 15 K; 124. v Movražu, po žup. uradu, 4 K 50 vin.; 125. v Zagorju na Krasu, po č. g. Iv. Baloh, kaplanu, 14 K; 126. v Tomaju, po č. g. Mat. Sila, dekanu, 10 K; 127. v Sevnici ob Savi, po č. g. P. Gorjupu, 10 K 20 vin.; 128. v Šturijah, p. Ajdovščina, po žup. uradu 10 K 20 vin.; 129. v Boštanju, p. Radna, po žup. uradu, 5 K 90 vin.; 130. v Črnučah, 32 K 4 vin.; 131. v Kolovratu, 20 kron; 132. v Serpenici, Gor., 25 K; 133. v Dolenji vasi pri Ribnici, 4 K 15 vin.; 134. v Rakitni, po žup. uradu, 3 K; 135. pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah, po č. g. Jos. Vodošku, župniku, 6 K; 136. pri Sv. Trojici v Haložah, po č. g. B. Salamunu, 4 K; 137. v Planini pri Rakeku, po žup. uradu, 3 K 10 vin.; 138. v Zapotoku, p. Kanal, po vikarijskem uradu, 2 K; 139. v Lomu, p. Sv. Lucija, po č. g. Ant. Pisk, kuratu, 15 K; 140. v Sv. Juriju ob Ščavnici, po žup. uradu, 26 K 78 vin.; 141. v Mariboru, po frančiškanskem samostanu, 7 K 50 vin.; 142. v Oblokah, po č. g. Jos. Abram, vikarju, 6 K 64 vin.; 143. v Mavhinjah, p. Devin, po č. g. Al. Pavlin, 4 K 18 vin.; 144. v Devici Mariji na Vurbergu, po kn. šk. žup. uradu, 4 K 50 vin.; 145. v Mošnjah, po č. g. J. Trpin, župniku, 4 K 66 vin.; 146. v Vogrčah, po č. g. I. Sekolu, 11 K; 147. v Šmihelu pri Žužemberku, po žup. uradu, 3 K; 148. v Dramljah, po č. g. Fr. Ogrizek, župniku, 10 K; 149. v Lokavcu, po č. g. H. Črniškoju, vikarju, 5 K; 150. v Dornbergu pri Gorici, po č. g. Fr. Lavrenčiču, 11 K 80 vin.; 151. v Gornjem Logatcu, po žup. uradu, 6 K 35 vin.; 152. v Dolu pri Ljubljani, po č. g. M. Kastelecu, župniku, 16 K; 153. v Trnaju, po č. g. Mat. Ahačiču, kuratu, 12 K 30 vin.; 154. v Medgorjah, po č. g. Ant. Kaplan, župniku, 3 K 30 vin.; 155. v Zaplani, po žup. uradu, 3 K 60 vin.; 156. v Lिवeku, po č. g. Val. Batič, kuratu, 20 K; 157. v Dravtju, p. Ajdovščina, po kurat. uradu, 2 K; 158. v Št. Jakobu v Rožu, po č. g. Mat. Ražunu, župniku, 20 K; 159. v Banjšicah, po č. g. Jos. Ušaj, kuratu, 4 K; 160. v Kobaridu, po č. g. J. Peternel, dekanu, 3 K; 161. v Št. Vidu pri Vipavi, po žup. uradu, 8 K; 162. v Lozicah, p. Št. Vid, po žup. uradu, 2 K 10 vin.; 163. v Št. Ferjanu pri Gorici, po č. g. Jan. Evg. Jarcu, kuratu, 8 K 30 vin.; 164. v Lipi nad Vrbo, po č. g. Iv. Nagel, župniku, 2 K; 165. v Št. Juriju na Strmcu, Kor., po žup. uradu, 1 K; 166. v Zagorju ob Savi, po č. g. G. Rott, župniku, 12 K; 167. v Borovnici, po č. g. Franu Nastran, kaplanu, 20 K 26 vin.; 168. v Dol. Trebušah, p. Slap, 10 K 12 vin.; 169. v Begunjah pri Lescah, po žup. uradu, 12 K; 170. v Št. Janžu na Dravskem polju, po žup. uradu, 7 K; 171. v Povirju, p. Sežana, po č. g. Jos. Novaku, župniku, 10 K; 172. na Vojskem, 10 K; 173. v Št. Lenartu pri Sedmih studencih, 10 K; 174. v Hajdinu pri Ptuj, po č. g. Iv. Šketa, kaplanu, 12 K; 175. v Gočah-Erzelj, po kuracij-skem uradu, 7 K; 176. v Vranskem, 6 K 60 vi.; 177. v Volčah, po žup. uradu, 6 K; 178. v Sv. Juriju ob Pesnici, po žup. uradu, 10 K; 179. v Dobrni pri Celju, 9 K; 180. v Gornjem gradu, 5 K; 181. v Gročani, po č. g. Ivanu Zalokar, župniku, 7 K; 182. v Novem mestu, po č. g. Karolu Supin, vikarju, 10 K; 183. v Št. Vidu pri Ptuj, po č. g. Al. Svet, župniku, 7 K; 184. v Podbrdu ob Bači, po č. g. Val. Kragelj, župniku, 12 K; 185. v Mirnu, po č. g. Ivanu Rojec, župniku, 15 K; 186. v Št. Ilju pod Turjakom, po č. g. Franu Kren, kaplanu, 7 K 37 vin.

Katol. Bukvarna v Ljubljani

Fr. S. Finžgar:

Pod svobodnim solncem

Povest davnih dedov.

I. knjiga K 3—, elegantno vezana K 4—.

II. knjiga K 380, elegantno vezana K 480.

Vsa slovenska javnost brez izjeme je edina v tem, da je Finžgarjev roman „Pod svobodnim solncem“ najlepši slovenski leposlovni umotvor, ki bo zavzel v vsaki knjižnici najčastnejše mesto.

Priredila c. kr. profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon.

Vojska na Balkanu leta 1912.

Do sedaj so izšli 4 sešitki po 40 vin.; celo delo bo obsegalo okoli 10 sešitkov in bo veljalo okoli 4 krone.

Knjiga je bogato opremljena s slikami in nam jamčita imena učenih gg. pisateljev, da bo tudi po vsebini knjiga trajne vrednosti.

Za naše ženstvo najkorisnejša knjiga: Magdalene Pleiweisove:

Slovenska kuharica.

Šesti natis priredila S. M. Felicita Kalinšek.

To je najobširnejša, najboljša in najtemeljitejša slovenska kuhinjska knjiga, ki je našemu ženstvu nujno potrebna. Izšla je v dveh izdajah:

Velika izdaja, ki obsega sploh vso kuhinjsko umetnost ter je bogato opremljena s slikami v besedilu in 18 finimi, večbarvnimi tabelami. Velja fino vezana K 6—.
Mala izdaja z okrajšanim besedilom in brez slik. Cena K 3—, vezana K 360.

Katol. Bukvarna v Ljubljani

Priporočamo
Kolinsko
kavno primes
v korist

„Obmejnim Slovencem“.

Solidna domača tvrdka!

Gene brez konkurence!

Velika zaloga zlatnine in srebrnine!

Luka Vilhar, urar in trgovec
Ljubljana, Kopitarjeva ulica (tik Kat. tiskarne).

Priporočam po nizkih cenah razne ure v resnici strokovnjaško izbrane iz najboljših švicarskih tovarn.

Ker nimam lastne tovarne, vsako uro, ki ni dobra, nazaj pošljem.

Izmed mnogih priznanih in pohvalnih pisem navedem tu samo to-le prostovoljno izjavo: Podpisani potrjujem, da sem kupil pri g. Vilharju za 48 K žepno uro, ki v enem letu ni divergirala od pravega časa niti za eno minuto. Zato iz iskrajše lahko priporočam g. Vilharja izdelke kot izvrstne. Kdor torej hoče vsak čas natančno do minute vedeti, koliko je ura, naj si kupi uro pri g. Vilharju.

V Železnikih, 15. aprila 1912. Valentin Marčić župnik.

Gospodinje!

Najboljše

drože

so v prid

„Slovenske Straže“

Josipa Košmerla

v Ljubljani

Francišškanska ulica št. 8.

Kupujte in zahtevajte edino le te drože!

Slovenska straža.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

Streha

je glavni del vsake stavbe.

Z našimi

strešniki-zakrivači

dosežete pripoznano najbolje in najceneje kritje.

Zahtevajte vzorce in popise.

Velika zaloga

peči

ter vseh stavbenih izdelkov.

Ceniki na razpolago.

Spretni zastopniki se sprejmejo.

Tvrdka
F. Meršol
v Ljubljani,
Mestni trg št. 18

priporoča svojo bogato zalogo ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin kakor tudi veliko izbero modnega in drobnega blaga.

Kolesarji, motoristi, automobilisti!

Vaša vozila se vzdržujejo po ceni in so vedno pripravljena za vožnjo, ako se ob času kot je sedaj, dajo pregledati, vse pomanjkljivosti nadomestiti in v uporabnem stanju v zato primernem prostoru shraniti. Kakor vsako leto, tako tudi letos izgotovi to strokovnjaško natančno in po zelo nizki ceni, zato primeren prostor pa da brezplačno tvrdka

Karel Čamernik & Ko.

špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. - Mehanična delavnica in garaža

Ljubljana

Koroško. Edino slovensko narodno trgovsko podjetje Koroško.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovška cesta št. 5.

Podpisani voditeljci hotela Trabesinger se vljudno priporočata vsem velečenjenim slovenskim in slovanskim gostom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Po zimi zakurjeno toplo kegljišče. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa v sredah zvečer prijetno slovensko družbo. — Slovenski potniki ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni hotel Trabesinger v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi!

Za mnogobrojen obisk se tople priporočata najemnici in voditeljci hotela

Alojzija in Josipina Leon.

Zavod za tehnične in elektrotehnične naprave

Koncesionirano podjetje za električne naprave, napeljave električne luči in prenos moči, telefonske, brzovajne in signalne naprave. Motorji na bencin in petrolin ter Diesel-ovi motorji. V zalogi vedno v veliki izbiri: elektromotorji, ventilatorji, obločnice, žarnice, telefoni, vsakovrstni instalacijski material, mazilna olja in masti, lestenci za elektriko in plin ter sploh vse tehnične potrebščine. Proračuni na zahtevo zastoj. Popravila vsakovrstnih strojev. Moderna mehanična delavnica.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 22

Iz Tržiča. Število »Naše Moči« je naraslo tudi med našim delavstvom. Upamo pa, da se bo še povzdignilo ob novem letu. Delavci, agitirajmo, da se pomnoži število članov in članic naše Jugoslovanske strokovne skupine. V tovarni Kozina je večina delavstva še neorganiziranega. Ali bi ne bilo mogoče tudi tukaj našo organizacijo izpopolniti. Nekoliko več zavednosti, pa bo šlo.

Litija — predilnica. V prvi številki »Naše Moči« iz Litije se je poročalo, da je predilnica tistim delavcem, ki so bili na dopustu radi pomanjkanja dela, plačala polovico plače za čas dopusta. Danes se poroča, da je predilnica plačala celo 90% plačo vsem delavcem na dopustu. Dasi je tovarna iz svojih interesov tako velikodušna, vendar je delavstvo hvaležno ravnateljstvu, katero je lahko prepričano, da zadovoljno delavstvo bo vedelo to ceniti! S tem je dala tovarna tudi zgled drugim tovarnam, da delavec ne more živeti od zraka, kakor n. pr. v Vevčah.

Pravnik.

Delodajalec ne sme svojevoljno skrajšati odpovedne dobe, tudi če ima vzrok delojemalca takoj odpustiti. Tožitelj je stopil dne 4. februarja 1911 pri tožencu v službo kot jedilni natak. Odpovedna doba med strankama ni bila pogojena. Toženi gostilničar je prišel dne 6. februarja 1911 okoli osme ure zjutraj v sobo, kjer je tožitelj prenočeval in se jezil nad njim, da ob osmi uri še vedno ni v restavraciji, slednjič še pripomni, da v treh dneh lahko gre, ako mu služba ne ugaja. Tožitelj pa je naprej vršil svojo službo in prišel tudi 9. februarja 1911 zdoja v restavracijo v službeni obleki. Tožencu pa ga je izplačal in odslovil. Radi tega tožba na odškodnino za ostalih 11 dni 14dnevne odpovedne dobe. Pri obrtnem sodišču je toženi restavrater ugovarjal: Takoj prvi dan po nastopu službe je pokazal tožitelju svojo nezmožnost, ker je odvrnil njegovi ženi, ko mu je rekla naj krožnike najprej pogreje, da je tudi tak ok dobro. Ker pa je tudi prepozno vstal, mu je odpovedal na tri dni, mesto, da bi ga taaj odslovil. To odpoved da je vzel tožitelj z odobrenjem na znanje s tem, da je molčal. Kako je bil tožitelj dne 9. februarja napravljen, ko je prišel zjutraj v restavracijo, se ne ve več spominjati. Tožitelju je sodišče priznalo zahtevano odškodnino za 11 dni iz sledečih razlogov: V predmetnem slučaju ne pride prav nič v poštev, če je za tožitelja podan razlog v smislu § 82, točka b in f, obrtnega reda, da se ga sme takoj odpustiti. Tožencu se te morebiti mu pristojne pravice ni poslužil, vsled tega bi imel tožitelja odsloviti šele po preteku zakonitega odpovednega roka, to je po preteku 14 dni, potem, ko mu je službo odpovedal. Odpovedni rok skrajšati samovoljno pa tožencu ni dovoljeno, kajti v tem slučaju bi morala obstojati izrecna postavna določba, da je dovoljeno samo-

voljno skrajšati postavni ali dogovorjeni odpovedni rok, ako je podan za toženca razlog, da tožitelja lahko takoj odpusti.

Postavni odpovedni rok 14 dni bi mogel tožencu v tem slučaju skrajšati samo pod pogojem, da bi bil tožitelj s tem zadovoljen. Tožencu bi si bil torej moral ali v naprej zagotoviti tožnikovo dovoljenje ali pa bi moral tožnik odobriti izpremembo pogodbe. — Izprememba je namreč obstojala v tem, da je tožencu odpovedal službo na 3 dni, med tem ko bi mu moral odpovedati na 14 dni. — To pa se v predmetnem slučaju ni zgodilo. Ako tožencu trdi, da je bil tožitelj z odpovedjo zadovoljen, ker je na takratno odpoved molčal in s tem pritril odpovedi, je to mnenje popolnoma pomotno. Kajti odpoved obstoji v tem, da ena stranka izrazi svojo voljo drugi stranki, ni pa potreba, da bi druga stranka zavzela napram tej odpovedi kakršnokoli stališče. Zato iz molka tožitelja sklepati na njegovo privoljenje v odpoved nikakor ni dopustno. Nasprotno se pa da iz okolnosti, da je prišel tožitelj dne 9. februarja 1911 v službo in da je vsled odslovitve takoj vložil tožbo, z gotovostjo sklepati, da tožitelj z odpovedjo ni bil zadovoljen.

Odklonitev delavca, ki brez postavnega razloga zapusti službo, pa se nato še pred pretekom odpovednega roka zopet ponudi za delo, povzroči, da službeno razmerje sporazumno preneha; delodajalec je dolžan delavsko knjižico brez odlašanja izročiti.

Obrtno sodišče je sledečemu slučaju tako-le razsodilo:

Iz jeze, da ga je mojstrovina žena nekam ostro zavrnila, je zapustil pomočnik A. dne 20. marca 1911. službo pri mojstru B. B. ni hotel A. izročiti delavske knjižice. Dne 22. marca pa se je A. javil pri B., da bi zopet nastopil službo, B. ga pa ni hotel sprejeti in zopet ne izročiti delavske knjižice. Nato tožba na izročitev delavske knjižice in odškodnino za čas od 22. marca 1911 naprej do izročitve knjižice.

Tožbenemu zahtevku je sodišče ugodilo, upoštevajoč sledeče razloge:

Ker je tožitelj dne 20. marca brez postavnega razloga zapustil službo, je bil tožencu v smislu § 80., točka c obrtnega reda upravičen, delavsko knjižico zadrževati do preteka postavnega odpovednega roka. Ta pravni položaj se je pa izpremenil v trenutku, ko se je tožnik ponudil zopet v delo. Tožencu pa je njegovo ponudbo zavrnil in s tem dovolj jasno pokazal, da ne reflektira nič več na to delavsko moč, da je torej popolnoma zadovoljen s tem, da je tožitelj zapustil službo. V tem trenutku se mora smatrati to službeno razmerje za sporazumno med strankama končano. Potemtakem pa tožencu nima nobenega razloga, da še vedno zadržuje delavsko knjižico. Tožbenemu zahtevku

je bilo torej v smislu § 80., točka c in točka g obrtnega reda ugoditi.

Dr. Š.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, »pravega Francka« iz tovarne Zagreb, vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Strokovno društvo delavstva kranjske Industrijske družbe

priredi

dne 5. januarja 1913 ob 3. uri popoldne v Delavskem Domu na Savi

redni občni zbor

Udeležite se ga v obilnem številu.

Odbor.

Dne 5. januarja 1913 ob 4. uri popoldne

sklicuje

„Politično društvo“

svoj

redni občni zbor

v Delavskem Domu na Savi.

Po občnem zboru bo

javen društven shod

na katerem poroča č. g. župnik Skubic o organizaciji in domačih razmerah. Priporočamo obilno udeležbo.

Odbor.

Pridobivajte naročnike „Naši Moči“!

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
veliko zalogo čevljev domačega izdelka

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadatalekih potrebščin.
F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izbor vezent, čipr, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratnic, volue, bombaža, sukanca itd.
Prediskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Zagrebški
Franck
kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznana najboljši pridatek za kavo!

ukazi raznih oblastij občinstvu težko dostopni, deloma v tem, da so tuintam brez posebne razlage težko umljivi.

Sedaj veljavni avstrijski obrtni red se opira na sledeče zakone:

1. Cesarski patent z dne 20. decembra 1859, drž. zak. št. 227, o katerega pomenu smo ravnokar razpravljali.
2. Zakon z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, s katerim so se vpeljale nekatere nove določbe glede rokodelskih obrtov in se je določilo, da mora tisti, ki se hoče z njimi baviti, podati »dokaz sposobnosti« (prvo, drugo, tretje, četrto in sedmo poglavje in deloma § 102.).
3. Zakon z dne 8. marca 1885, drž. zak. št. 22, s katerim so se odpravili prejšnji predpisi o obrtnem pomožnem osebju in se nadomestili z novimi (šesto poglavje).
4. Zakon z dne 16. januarja 1895, drž. zak. št. 21. S tem zakonom se je uredil po obrtnih počitkih ob nedeljah in praznikih, razveljavil pa se dotlej veljavni § 75. obrtnega reda.
5. Zakon z dne 4. julija 1896, drž. zak. št. 205, s katerim se je § 38. dodal dostavek (četrto odstavke) o obsegu upravičenosti trgovinskih obrtov na drobno.
6. Zakon z dne 23. februarja 1897, drž. zak. št. 63, s katerim so stopili v moč novi predpisi o sprejemanju vajencev, o času za poskušnjo, o vajenčevih in gospodarjevih dolžnostih in o nekaterih stvareh obrtniških zadrug (§§ 99—100, 106, 107, 114, 115—115 b, 118, 119 d, 120 [3. odstavek] in 137).
7. Zakon z dne 15. februarja 1902, drž. zak. št. 49. Mesto §§ 59. in 60. (določenih po zakonu z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39) so stopili predpisi §§ 59—59 e in 60—60 b o iskanju naročil za blago in krošnjarskem obrtu.
8. Zakon z dne 22. julija 1902, drž. zak. št. 155, ki določa neke nove odredbe za pomožne delavce pri stavbnih podjetjih (§ 96 c).
9. Zakon z dne 18. julija 1905, drž. zak. št. 125, s katerim so se deloma izpremenile določbe zakona z dne 16. januarja 1895, drž. zak. št. 21, o počitku ob nedeljah in praznikih (glej člen VI., VII., IX. in X. pri § 75.).
10. Zakon z dne 5. februarja 1907, drž. zak. št. 26. Izpremembe, ki jih je uvedel ta zakon, so zlasti za rokodelski stan velikega pomena. Dočim je bilo poprej upravni oblasti prepuščeno z ukazom določiti one obrte, ki naj se smatrajo za rokodelske in za katere se zahteva dokaz sposobnosti, se je sedaj v zakonu samem kot rokodelce določilo 54 raznih obrtniških skupin. Vendar se je trgovinskemu ministru še zanaprej pustila pravica, da sme nekatere druge obrte razglasiti za rokodelske, toda le sporazumno z ministrstvom

Obrtni red.

Spisal Anton Kralj.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Doporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 50 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, očvaljalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
mleke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moč! Je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109,
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Saekstrasse šte. 4.
Priporočljive zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

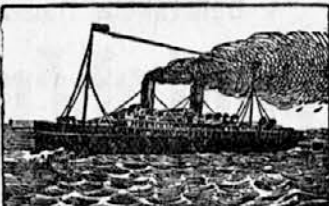
Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepljeno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3.50 in K 2.— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jellenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz
Havre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni
in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
Štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
vanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Hineteksa
v Ljubljani Koroševske ulice 28,
Kotkarska Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranecv itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
šćipalnice,
narejene
st r o g o
n a t a n -
eno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —

Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izburo
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goetz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste moj cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bugata zalug najboljši ur. zlatalne in srebrnalne. Zhtovajte cenik!

po najnovšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste moj cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bugata zalug najboljši ur. zlatalne in srebrnalne. Zhtovajte cenik!

po najnovšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste moj cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bugata zalug najboljši ur. zlatalne in srebrnalne. Zhtovajte cenik!

Za hranilne vloge jamči dežela Kranjska.

Za hranilne vloge jamči dežela Kranjska.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1911. čez 82 milijonov K.

Stanje vlog čez 22 milijonov K.

Lastna glavnica K 704.939*27.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6

pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“
za frančiškansko cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne ter
jih obrestuje po

4 ³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih

100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec, predsednik;
Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik; odborniki: Anton Belec, posestnik,
podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano; Dr. Josip Dermastla; Anton Kobi,
posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici; Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trgovske in
obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in
blagajnik „Ljudske posojilnice“; Ivan Pollak ml., tovarnar; Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Za hranilne vloge jamči dežela Kranjska.

UVOD.

Moderna obrtna zakonodaja v Avstriji se pričinja z letom 1859.
Takrat je bil izdan »cesarski patent z dne 20. decembra 1859«, in
sicer, kakor je takoj v uvodnih besedah povedano, z namenom, da
bi se obrtno delovanje uredilo enakomerno za vso državo in »kar
največ olajšalo«. S tem zakonom je bila vpeljana skoro popolna
obrotna svoboda in le za malo obrtov je bilo z ozirom na javne raz-
mere še treba dobiti posebno državno dovoljenje. Ostanki srednje-
veških cehov, v katerih so se poprej združevali obrtniki, so bili s
tem zakonom popolnoma odpravljeni, mesto njih pa so se zaradi
lepšega uvedle obrtniške zadruge, katerim je bila naloga, zastopati
skupne, stanovske koristi svojih članov. Sodelovati pri državni
obrotni upravi te prve zadruge še niso imele pravice, zato pa tudi
niso imele nobenega pomena in so ostale le na papirju.

S tem zakonom so se uveljavila v obrtni zakonodaji načela
gospodarskega liberalizma. Posledice so obrtniki kmalu bridko
občutili. Mali rokodelci je čimdalje težje shajal v borbi s kapita-
lističnimi podjetji. Naravno je torej, da se je pričel v obrtniških
krogih hud odpor proti obrtnemu zakonu, ki je bil od konca do
kraja prešinjjen z duhom, kvarljivim za malega obrtnika, koristnim
pa za kapitalista. Ako se je hotelo preprečiti popolni propad obr-
niškega stanu, treba je bilo obrtno svobodo kolikor toliko omejiti,
z raznimi zakonitimi odredbami ščititi obrtnika ter varovati tudi
koristi mnogobrojnih obrtniških uslužbencev in sploh obrtno za-
konodajo spraviti bolj v sklad z modernim socialnim naziranjem.

Težnje obrtniškega stanu po zboljšanju obrtne zakonodaje so
bile upravičene, a ustrezalo se jim je le polagoma, košček za
koščkom. Menda ni nobene postave pri nas, ki bi jo bili tekom časa
toliko in tolikokrat popravljali, izpreminjevali in dopolnjevali,
kakor ravno obrtni red.

Poleg cele vrste zakonov imamo še nebroj raznih ministrskih
ukazov in odlokov in razzsodb upravnega sodišča, s katerimi se
urejajo posebne razmere obrtniškega stanu. Vse te zakonite pred-
pise skupaj imenujemo na kratko »obrotni red«.

Vkljub veliki važnosti, ki jo ima obrtni red ne samo za obr-
niške mojstre, ampak tudi za njihove pomočnike in vajence in razne
trgovinske in tovarniške uslužbence, so ti predpisi vse premalo
znani. Vzrok tiči deloma v tem, da so ti zakoni in k njim izdani